

gyermekirodalmi lap
2025. december

NAPSUGÁR

ÜNNEPI HANGULATBAN

Advent, karácsony, év vége és egy rész téli vakáció: ezt rejti nálunk december zsákja. És akkor még a hó elején érkező, piros palástos, puttonyos illetőről nem is szoltunk, pedig ő az első, akit igazán várunk, miközben nagyon igyekszünk, hogy jó gyerekek legyünk.

A Napsugár oldalain Fekete István betlehemes emlékeivel indulunk. Lesz bőven csillag és hópehely, népmese és tréfás örmény történet. Beszélünk hőemberekről és fekete karácsonyról, de a jószívűségről sem feledkezünk meg.

Kószabószáival Madagaszkárra megyünk, Erdélyben az Ugron család kastélyait látogatjuk. Maszat Művésszel térbeli képeslapot készítünk, célzunk, gurítunk, dobunk, és megmutatjuk, milyen a szeszélyes Mikulás. Ünnepeljetelek mókás-vicces, komoly-tudós, mesélő-mélázó barátokkal, a Napsugárral!

László Noémi
főszerkesztő

CÍMLAP: OROSZ ANNABELLA

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. LXIX. évfolyam 764. szám. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.

Főszerkesztő: László Noémi • Képszerkesztő: Bak Sára • Szerkesztő: Berki Tímea

Lapterv: Division Boutique Agency • DBA (www.teamdba.co)

Megrendelhető: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202 ap. 101 • 0264418001

naps.sziv@napsugar.ro • www.napsugar.ro • www.facebook.com/napsugar.szivarvany

A lapok árát a következő bankszámlákra várjuk: RO45RNCB0106026602080001 BCR CLUJ,

RO70BTRL01301202P90961XX BT CLUJ, SC NAPSUGÁR-EDITURA SRL, CUI: 210622.

Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. nyomdájában, nyomdai előkészítés: Komáromy László.

ISSN 1221-7751

ÁRA 10 LEJ

TÁMOGATÓINK:

Nemzeti
Kulturális
Alap

FEKETE ISTVÁN

BETLEHEM

A konyhában ültünk a földön. A tűzhely meleg fénye kiugrott néha, meg-megsimogatván arcunkat. Hallgattunk, de magunkban megvallottuk, hogy a műtökéletes. Nem is vettük le a szemünk róla. Tornya volt, ajtaja volt, ablakai voltak. Ha bent meggyújtottuk a kis gyertyát, kivilágosodott az egész épület valami boldog, meleg világossággal, mint a szívünk abban az időben.

Egyszóval: betlehem volt.

A Szent család kicsit oldalt állt, előtérben a jászollal és a jászolban Jézuskával, aki kövér kis kezét ökölbe szorította. Akkor még nem gondoltunk arra, hogy ha ez a kéz egyszer kinyílik, mekkora ragyogás árad belőle a világra.

Subák, láncos botok, bajuszok és szakállak, kucsmák és a tornyos angyalsüveg már készen voltak. Végre elindulhattunk:

– Szabad-e betlehemet köszönteni?

Hulltak a krajcárok Péter perselyébe. Berta Jancsi apja szőrmetarisznyáját is a nyakába akasztotta, hogyha valahol ennivalót is adnának, de inkább Pétert toltuk előre, zörgő perselyével figyelmeztetve a háziakat, hogy készpénzadományokat várunk.

A büntetés aztán nem is maradt el. Nem vetjük észre, hogy a pénz ördöge vigyorog ránk, és szenteste elindultunk a szomszéd faluba, most már kizárólag azzal a céllal, hogy a perselyt megtöltsük.

Borús, hideg alkonyat volt. A varjak nyugtalanul repkedtek a jegenyék felett, és a völgyek hajlásaiban fenyegetően kék volt a köd.

Az úton Király bácsival találkoztunk, a kánász-számadóval.

– Hová mentek, gyerekek?

– Csak ide, a szomszédba...

Az öreg felnézett az égre.

– Iparkodjatok, mert olyan idő jön, hogy megemlegetitek...

– Sietünk, Király bácsi.

Igazán siettünk volna, de úgy megbámulták takaros betlehemünket, úgy tartóztattak bennünket, etettek, itattak, és úgy tömték a perselyt, hogy se láttunk, se hallottunk.

Pedig közben feltámadt a szél, lenyomta a felhőket, és szitálni kezdte a havat a fekete éjszakában. Ezt a házak között alig lehetett érezni, de amikor kiértünk a szabad mezőkre, belénk mart, és engem, aki a betlehemet vittem, majd belelökött a patakba.

– Egyenest! – vezényelt Jancsi. – Ha a nyárfás utat elértük, nincs semmi baj.

– Nem kellene visszafordulni?

– Nem! – üvöltött Jancsi. – Engem agyonvernek, ha nem leszek ott az éjféli misén.

Az idő és a tér elveszett. A nagy subákat majd a földre nyomta a szél, a hó vágott, mint a jeges vessző, és reszketve izzadtunk, ijedt kis erőnk utolsó megfeszítésével.

Vánszorogtunk. A kis betlehem oldalát már feltépte a szél, és kísértetiesen csapkodta a papírt, miközben a toronyban a kis bádoggcsengő néha megkondult, mint a léleklarang.

Nem tudtuk, hol vagyunk, és szívünk körül halálos hidegen bujkált a félelem.

– Megfagyunk – mondta valaki –, mire Bence Gábris leroskadott a hóra, és sírni kezdett.

És csak álltunk. Összebújtunk Gábris körül, a betlehem lecsúszott kezemből a hóra.

– Imádkozzunk! – mondta ekkor Péter, és ennek a szónak a mélységében egyszerre végtelen csend lett, és ebben a csendben alig hallhatóan, mégis világosan megérintett bennünket meleg szárnyával a távoli harangszó.

– Harangoznak – ordította Jancsi –, most már biztosan tudom az utat.

– Imádkozzunk – mondta Péter, és imádkoztunk.

És az éjféli misén már otthon voltunk.

Azóta, ha nagy baj van, és kiesik kezemből a betlehem, azt az imát mondom, és azt a harangszót hallom még ma is.

BERTÓTI JOHANNA

MIT JELENT A HÓZÁS?

Apa

Mikor havat takarítok a járdáról,
mert különben ki se látok a járgányból.

Anya

Az ablakban ülök este azt nézve, hogy
szítál a hó. (Ilyenkor a test összerogy.)

Nagyapa

Akkor is, ha a látványtól visszahőköl,
havat húz le az ember a háztetőről.

Nagymama

Mikor a liszt porzik, mint a frissen hullt hó.
Még pár dolog, s lesz belőle tészta, nyúló.

Fiú

Egyszerűen a hózás az, mikor hó hull,
és nem áll meg, sok-sok percig egyre tódul.

Lány

Ha daloljuk, hogy hull a hó és hó-zik-zik.
Ettől aztán még jobban hull, s a szán siklik.

P. BUZOGÁNY ÁRPÁD

HAHÓ A HÓ ALÓL

Hópárnán aludt minden
csillag ma éjjel,
kinek tetszik, holnapra
épp kettőt bérel.

Történt ma reggel szörnyű
égi baleset,
mikor a nap hópárnák
fölül ránk lesett:

kihasadt egy hópárna,
a legkerekebb,
bő hóval töltötte meg
a nagy tereket,

azóta ömlik le
a sok hó, a hó...
alóla ki se látszom.
Itt vagyok! Hahóóó!

OZSVÁTH ZSUZSA

ÜNNEP ÍGY IS, ÚGY IS

Karácsonykor minden rendben,
osztozunk az égi csenden.
Karácsonykor szokás szerint
a szív csupa jó szóra int.

Érhet ünnep kiscsaládban,
csorda-forma nagycsaládban –
(de ha csonka, szintén csoda)
közös a legszebb ajándék:
szeretni egy szív is elég.

CSEH KATALIN

TÉLELŐ

Sziporkáznak hidegek,
ágon madár didereg,
pilinkél a puha hó,
szívemen csöndtakaró.

Csöndtakaró mindenütt,
kéményekből ezüsthüst
száll az égre, szállong már,
szívemben telet a nyár.

TÓTH ÁGNES

CSILLAGOK

A Hargita felett a csillagok
ragyogó szemű kis angyalok.
Szikrázik tőlük a horizont.
Látom jobbról az Oriont,
Poszeidón vadászó fiát,
Szíriuszt, a fényes Nagy Kutyát.
Talpuk a csillagport felveri.
A hegy ezüst flitterrel van teli.
Ragyog mint ezeregy éjszaka.
Vigyünk egy csillagot haza!

NAGYÁLMOS ILDIKÓ

SZENTESTÉN

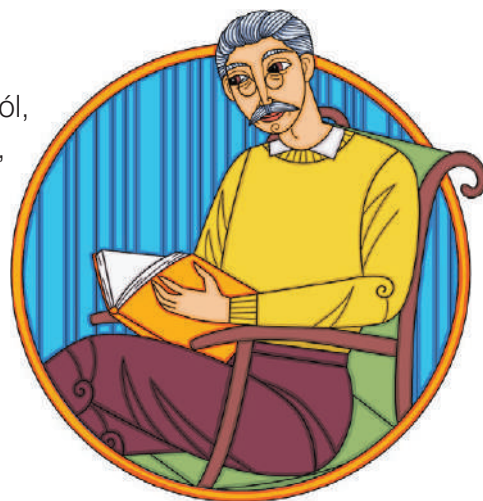
Szent karácsony, áldott, boldog,
szívemben ma hálát hordok,
angyal suhan észrevétlen
a szikrázó hóesésben.

Vidáman múlnak a percek,
nevetnek a téli kertek,
angyal int a messzeségben,
a ragyogó hóesésben.

Beteljesül ma az álom,
ezt a napot úgy imádom,
angyal libben hófehéren
a tündöklő hóesésben.

DARVAY TÜNDE rajza

◆
◆
◆ **MESÉK A ZÖLD FOTELBŐL.** Hallottatok Öcsiről, Krisztinkáról, Vilikéről vagy Vilmos atyáról? Találkoztatok-e Szikra Ferkóval, Győzelmes Gábriellel? Róluk egy zöld fotelben ülve mesélt nagy kedvvel Méhes György író. Szerzőinket arra kértük, az ő szellemében írjanak új történeteket mindannyiunk örömére!

SZÓCS MARGIT

A TŰZVÖLGYI REZERVÁTUM

Az üreg

Agyerekek tanácstalanul fürkészték a terepet. Nem tudták, hol keressék Gáspit. Lulu vezette nyomra őket. Egy nagy karsztnylás peremén ugatott. Ugatására lenről pimasz csaholás válaszolt.

A szakadék peremére lopakodtak. A mélyben üreg tűnt fel. Az omladékfal egyik kiszögellésén állt a reszkető nyúl. Csapdába került, az alsóbb szintről kutya vicsorgott rá.

– Hogyan hozzuk fel? – pityergett Lili.

– A fontos, hogy ne veszítsük el a fejünk – mondta Ambrus. – Kötélhágcsót bogoznak. Sálak, harisnyák kellenek...

– Nadrágok és pólók vannak. Azokkal nem megyünk semmire – mondta Hanna.

– Pofonegyszerű – vidult fel Sára. – Láncot alkotunk, elvégre légtornászok vagyunk. Gábriel hasra fekszik, a bokámnál fogva belógat a szakadékba. Ti a hátára ültök nehezeknek, és ha elkapom Gáspit, visszahúztok.

– Ez megérdemli, hogy lefilmezzük – mondta Gábriel. A drónt a karsztnylás fölé irányította.

Sára könnyen leereszkedett. A többiek lábukat megfeszítve, nyögdecselve, minden erejükkel tartották a fiút. A rémült nyúl eszeveszetten ficánkolt Sára kezében. Nehezen húzták fel. Mind céklavörösek voltak az erőfeszítéstől. Végül sikerült Sárát és a nyulat felhozni. Utána pihenőt tartottak.

– Hogyan került a másik kutya az üregbe? – töprengett Ambrus.

– Lehet, hogy az öröké – mondta Hanna.

– Az ilyen alakok nem kötnek kék masnit a kutyájuk nyakába. Inkább egy eltévedt házi kedvenc lehet – vélekedett Sára.

– Kár, hogy nem tudjuk felhozni. Hazavihetnénk, lenne Lulunak társa – álmodozott Lili.

– Felejtsd el – mondta Ambrus. – Mit kezdünk egy harapós kutyussal?

A fenyők mögül ordítózás hallatszott. A rémült társaság a bokrok mögé bújt. A hangokból megállapították, hogy a kiabálók egy helyben állnak.

– Lessük meg, mit történik – súgta Ambrus.

A lányok helyben maradtak a nyúllal és a kutyával. Ambrus és Gábriel fától fáig lopakodott a hangok irányába.

A fenyvesben tisztás bontakozott ki előttük. Közepén vastag kötéllel bekerített küzdőteret pillantottak meg, két hústorony szumós birkózott benne. Az egyik japán volt. A másik szörnyetegre emlékeztetett, mindenhol tetoválás borította, és fülsiketítően üvöltött.

– Tiszta rémálom – hűledezett Ambrus.

A mérkőzés hamar véget ért. A tetkós leterítette a japánt. A döntőbíró, Kabát, zászlajával jelezte a győzelmet. A szumósok szertartásosan meghajoltak. A küzdőtér túloldalán ketten is követték a mérkőzést. Ambrus döbbenet láttá, hogy egyik az apja, a másik nagybátyja, Péter.

Péter kinyitotta orvosi táskáját, lefertőtlenítette kezét, egy nagy tégelyből kenőcsöt vett a

markába, és bekente a tetovált, térképmintás testét. Kabát pezsgőt bontott, koccintottak. Közben Vigyor is előkerült. Egyik kezében boríték volt, a másikban csinos kis bőrönd. A japán átvette a borítékot és a bőröndöt, meghajolt, felöltözött, és beült Péter terepjárójába. Ambrus apja kezét rázotta a tetkóssal, majd süllyedni kezdtek, és eltűntek. Ambrus lélegzetvisszafojtva figyelte a hajmeresztő jelenetet.

– Hová tűnt Apa? – nyögte rémülten.

– Ne aggódj! – súgta Gábiel. – Biztosan van rá magyarázat.

Miután az örök szétszéledtek, Ambrus és Gábiel a küzdőtérhez lopkodott. Ott, ahol Ambrus apját elnyelte a föld, lapos, négyszög alakú, aknában közlekedő szerkezetet találtak. A fiúk nem merték kipróbálni, inkább visszamentek a lányokhoz.

Már messziről látták, hogy történt valami. Az örök felfigyeltek Lulu ugatására, és elkapták a bokrok között lapulókat. Kabát hevesen kiabált:

– Hogy mertetek átmászni a kerítésen?! Nemcsak magatokat hoztátok bajba, hanem szüleiteket is!

A gyerekek hiába magyarázták, hogy a nyúlért mentek, az őr rájuk se hederített. Nem engedte, hogy a szögesdróton át távozzanak. Kikísérte a lelakatolt kapuhoz, és megfenyegette őket, hogy ha még egyszer megszegik a szabályt, meglakolnak érte.

A galiba után a csapat Hannáékhoz ment. A szülők nem voltak otthon. A balett-teremben széles vászonra vetítették a drón nyúlmentő felvételét. Olyan volt, mint egy izgalmas akciófilm. Sztároknak érezték magukat.

– Ez csúcs! – lelkesedett Hanna.

– Kár, hogy nem posztolhatjuk, világsikert aratnánk vele – sajnálkozott Gábiel.

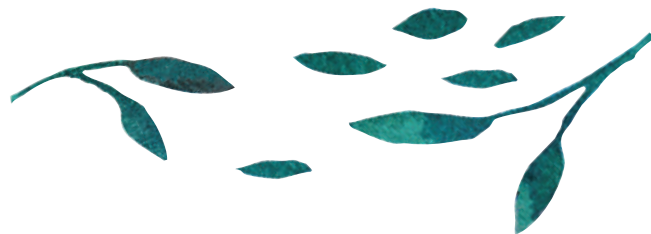
Megjött Péter, Mikivel. Ambrusék szorongva várták a szidást, de nem történt semmi.

(Folytatjuk)

A MACSKACICÓ

Magyar népmese

Hol volt, hol nem volt, élt egyszer egy király. Ennek a királynak három fia volt. Egy nap így szólt hozzájuk:

– Most már elég nagyok vagytok. Menjetek, szerezzetek magatoknak feleséget!

Azzal feldobott a levegőbe három botot, amerre leestek, arra kellett a királyfiaknak elindulniuk. Az első bot keletnek esett, a legidősebb fiú tehát keletnek indult el. Arra a hercegisasszonyok laktak. A második bot nyugatnak esett, a középső fiú így nyugatnak indult. Arra grófkisasszonyok laktak. A harmadik bot délre mutatott. Arra egy sűrű, sötét erdő volt.

A legkisebb királyfi nem tehetett mást, elindult az erdő felé. Bánatosan baktatott az erdőben, amikor egy fehér macska dörgölődött lábához. A legkisebb fiú felvette, megsimogatta. Erre a macska így szólt:

– Miért olyan szomorú az arcod?

– Hogyne lenne szomorú, amikor az apám elküldött, hogy szerezzek magamnak feleséget. Itt, az erdőben ugyan kit talállok?

– Egyet se búsulj! Menj haza, és mondd meg az apádnak, hogy van már feleséged! A macskacicó!

Hazament a fiú. A palotában már ott voltak a testvérei. Dicsekedve mesélték, milyen gyönyörű lányokat találtak maguknak. A legkisebb királyfi hallgatott. Akkor a király megparancsolta, hogy menjenek vissza a kedvesükhöz, és hozzanak egy csodálatos virágcsokrot. A kis királyfi bánatosan ment vissza az erdőbe. Ott már várta a macskacicó:

– Miért szomorú az arcod, édes párom?

– Hogyne lenne szomorú, amikor egy virágcsokrot kell az apámnak vinni!

– Egyet se búsulj, csak feküdj le aludni! – mondta a macska.

Amikor a fiú elaludt, a macskacicó füttyentett, és azzal három kiscica bújt elő. Az egyik aranyvirágot, a másik ezüstvirágot, a harmadik gyémántvirágot hozott. A macskacicó csodálatos csokrot kötött a virágokból. Amikor a királyfi felébredt, odaadta neki a cica a csokrot.

Otthon a palotában már várták a legkisebb fiút. A legidősebb királyfi csokra gyöngyvirágból készült, a középső királyfié rózsából. De a legkisebb királyfi virágcsokra volt a legszebb. Kérdezték is, ki a kedvese, de hallgatott. Akkor a király megparancsolta, hogy hozzanak egy csodálatos kendőt. A kis királyfi bánatosan ment vissza az erdőbe. Ott már várta a macskacicó:

– Miért szomorú az arcod, édes párom?

– Hogyne lenne szomorú, amikor egy csodálatos kendőt kell az apámnak vinni!

– Egyet se búsulj, csak feküdj le aludni! – mondta a macska.

Amikor a fiú elaludt, a macskacicó füttyentett, és azzal előbújt a három kiscica. Az egyik aranyszálat, a másik ezüstszálat, a harmadik meg gyémántszálat hozott. A macskacicó csodálatos kendőt szőtt a szálakból. Amikor a királyfi felébredt, odaadta neki a cica a kendőt.

Otthon a palotában megmutatták a királyfiak a királynak a kendőket. A legidősebb fiúnak pamutból volt a kendője, a középsőnek meg selyemből. De a legkisebb királyfi kendője volt a legszebb. Most is kérdezték, ki a kedvese, de a fiú hallgatott. Akkor a király megparancsolta, hogy hozza el mindenkivel a maga kedvesét. Az erdőben már várta a kis királyfit a macskacicó.

– Miért szomorú az arcod, édes párom? – kérdezte.

– Jaj, cicó, az apám megparancsolta, vigyem el a kedvesem! Nem vihetek oda egy macskát!

– Egyet se búsulj, csak feküdj le aludni!

Amikor a fiú elaludt, a macskacicó füttyentett, és azzal előbújt a három kiscica. Megsimogatták a cicót, hát abban a pillanatban gyönyörű királylány lett belőle! Amikor a királyfi felébredt, csak ámult, mert ilyen szép lányt még életében nem látott. Akkor aztán kézen fogták egymást, és elmentek a palotába. Mindegyik királyfi elhozta a párját, de a legkisebb fiúé volt a legszebb. Három napig tartott a lakodalom. Tán még most is élnek, ha meg nem haltak.

HÓEMBER-SÉG

V alahol nem is messze, képzelet és való határán, egy barátságos város utcájában éltek Gyémánték: Alpár és Anna, illetve kilencéves ikreik, Timi meg Tomi. Közeledett karácsony, ők pedig az ünnep előtti lázban égtek. Takarítás, bevásárlás, ajándékok beszerzése, készítése várt rájuk.

Kint a kertben hóember-család lakott: Hó Hajnal, Hó Hugó és gyerekeik, Hunor meg Hanna. Senki sem tudta, hogyan kerültek ide, letelepedési engedélyük nem volt, kertbérleti szerződésük sem, mégis a fagy beállta és az első havazás óta itt tanyáztak.

A Gyémánt szülők nem firtatták, honnan jöttek. Tudták, hogy csak néhány hónapról van szó, a tavasz közeledtével menniük kell. Egyetlen igazi ünnepük a karácsony, és fontos, hogy békecsendesben töltsék. Timi meg Tomi kalapokat készítettek a Hó család tagjainak. Az apának feketét, az anyának lilát, Hunornak zöldet, Hannának pedig rózsaszínt. Napokig dolgoztak, míg végre elkészültek.

Karácsony szombatján, a délutáni órákban apró pelyhekben hó hullt. Mint leheletfinom csipkefüggöny, olyan volt a hóesés. Odabent, a szoba sarkában csodaszép karácsonyfa pompázott, ágain meglebbent az ezüst angyalhaj. Bordó, kobaltkék és fehér csillámgömbök forogtak alig észrevehetően.

Gyémánték körülállták a fát, karácsonyi énekeket daloltak, ki halkabban, ki hangosabban, aztán kibontották az ajándékokat. Vacsorához ültek, és jóízűen elfogyasztották a finom ünnepi fogásokat.

Vacsora után a gyermekek kiszaladtak a kertbe, ahol a Hó család várakozott. Timi és Tomi átadták az ajándékokat, jobban mondva a családtagok fejére tették a kalapokat. Hóék megilletődve köszönték, nem gondolták, hogy ők is kapnak valamit. Jól állt nekik a kalap, igazi ünnepi hangulatot varázsolt köréjük. Hó Hugó szólalt meg először:

– Köszönjük szépen! Mivel viszonzozhatnánk a kedvességeteket?

CSÁVOSSY GYÖRGY ISTVÁN
RÉGI MIKULÁS

Régen kövér pelyhekben hullt a hó. Vastag hótakaró fedett erdőt, mezőt, tetőt. Füstszaggal érkezett az est, csizmát suvickolt buzgó, rest. Levelet írt sok-sok gyerek, meghintve vággyal és pacával, telve lázas várakozással. Volt, ki csokit kért, más narancsot, s olyan is volt, aki szerényen csak hóálló bakancsot.

Hanna válaszolt, a testvérpárhoz beszélt:

– Én tudom, de legyen meglepetés.

Aztán Hunorhoz hajolt, súgott neki valamit.

– Egy kis türelmet kérünk – mondta Hunor.

– Nem most azonnal kapjátok meg. Elfelejtettük, hogy karácsonykor megajándékozzák egymást az emberek.

– Jó lenne, ha mi, hóemberek is átvinnénk ezt a szép szokást – tette hozzá Hugó.

– Várnotok kell néhány hetet, de annál nagyobb lesz az öröm, reméljük – mondta Hajnal, akinek fia súgta meg, mire gondolt Hanna.

Tími köhögött, és nagyot tüszentett. Kiskabátban szaladt ki, sapka sem volt a fején.

– Vedd le a sálát a nyakamból, jó meleg, merinói gyapjú, neked adom – mondta Hajnal.

– Én nem fázom, számunkra a hideg a természetes. Nem vacogunk, nem didergünk. Szorítogni csak február utolsó napjaiban szoktunk, amikor már menekülnünk kell az olvadás elől.

Tími egyetlen szelíd mozdulattal levette a sálát Hó anyuka nyakából, és a saját nyaka köré tekerte.

– Annyira puha! Hálásan köszönöm!

– Viseld egészséggel! – zengték Hóék.

Hangok jöttek a ház felől:

– Tími, Tómi, gyertek be, megfáztok!

– Jövünk! – kiáltotta Tómi.

Elbúcsúztak a Hó családtól, visszamentek a házba, és lassan nyugovóra tértek. Reggel anya csodálkozva nézegette a merinói gyapjúsálát, amelyet a fogason talált. Nem hitt a szemének, Tími azonban megnyugtatta, hogy minden rendben, a sálát ajándékba kapta.

Később a gyerekek kimentek a kertbe, de már nem volt ott a hóember-család. Hová tűnhettek? Mi történt velük? Hóember-rablás? Az kizárt, valószínű, hogy továbbálltak, de miért ilyen hirtelen? A tavasz még messze van. Rejtély, jegyezte meg Tómi szomorkásan. Teltek a napok, a hetek, a hóember-családnak hírehamva sem volt. Senki sem látta őket, sem a városban, sem a környező településeken. Már-már feledésbe merültek.

Egy tiszta, januárvégi napon Gyémántéknál megszólalt a kapucsengő. Apa sietett ki, és egy gondosan becsomagolt, nagyobb méretű dobozzal tért vissza. A gyermekek letépték a papírt, majd felnyitották. Két hópihe-puha párna volt benne, az egyikre a Tími neve hímezve piros cérnával, a másikra kézzel a Tómié.

HOVHANNESZ TUMANJAN

PAREGENTAN*

Kali Kinga fordítása

Élt egykoron faluhelyen egy házaspár, akik nagyon nem szívlelhatték egymást. Egyvégtében marakodtak, a férj ostobának nevezte asszonyát, a feleség pedig ugyanígy oktondinak az urát. Egy napon a férj egy zsák búzával meg egy zsák rizzsel állított haza. A nej azonnal felcsattant:

– Nem hiába mondom mindig, hogy ostoba vagy! Mi volt a fejedben, amikor ennyi búzát, ennyi rizst vettél? Talán az apád torját ülöd, vagy a fiad lakodalmát tartod?

– Milyen tor? Milyen lakodalom? Miket beszélés, asszony? Tedd csak el ezeket, míg eljő Paregentan – szolt az ember.

Az asszony nagy nehezen lenyugodott, és betette a zsákokat az éléskamrába.

Telt-múlt az idő. A feleség várta és várta Paregentant, de az csak nem akart eljönni.

Egy napon aztán az asszony a ház előtt üldögélt, amikor észrevett az utcában egy fiatalembert, aki nagy sebbel-lobbal ment a dolgára éppen. Integetni kezdett neki azonmód, hívogatta őt:

– Édes egy öcsém, ide, ide nézzen, öcsém! Tán csak nem maga Paregentan? Egy tapodtat se tovább!

Az idegen csodálkozva kapta fel a fejét, s mivel látta, hogy az asszonymak talán nincsen ki az összes kereke, azt gondolta magában: – Igent mondok, lássuk, no, mi történik!

– Igen bizony, én magam vagyok, Paregentan! Mit akarsz tőlem, asszony?

– Hogy ééén mit akarok? Azt akarom mondani neked, nem vagyunk a szolgálid, hogy nálunk tárold az élelmedet az örökkévalóságig! Most már elég volt, nincsen benned semmi szégyenérzet?! Mire vársz még?! Gyere és fogd a két zsákokat a kamránkból, s vidd innét! – ripakodott az asszony a férfire magából kikelve.

– Egyet se mérgeleődjön, drága nagysád! Hát éppen emiatt vagyok itt! Szüntelenül a házukat keresem, fel s alá járkálva, de sehogy sem találtam! – mondta a fiatalember, ki kapva kapott az alkalmon: fogta a zsák búzát és a zsák rizst, és már szedte is a lábát gyorsan a saját faluja felé...

Este hazajött a férj. Az asszony rögvest eldicsekedett:

– Eljött ma ez a Paregentan, jól beolvastam neki, s elvitte végre a holmiját.

– Milyen Paregentan? Milyen holmit?

– Hát a búzát meg rizst a kamránkból! Látam, hogy ott igyekszik az utcában, a házunkat keresgélve. Behívtam őt, s jól lehoradtam, hogy mit képzelsz, az alattvalói vagyunk? És rávettem, hogy elvigye a zsákjait – büszkélkedett az asszony.

– Atyavilág! Nem hiába mondom, hogy ostoba vagy! Ilyen butát még nem hordott a Föld a hátán! Merre ment az az ember?!

– Arrafelé ment – mutatta az irányt az asszony, amerre Paregentant látta távozni.

A férj azon nyomban lóra szállt, s usgyi! vágatott Paregentan után.

Paregentan ment, mendegélt, közben jobbra-balra tekintgetett, s hát észrevette, hogy egy lovas száguld feléje. Azonnal rájött, ez csakis az asszony férjura lehet. Sebtében elrejtette a zsákokat egy bokorba.

A lovas beérte a bandukoló vándort.

– Szép napot adjon Isten, testvérem!

– Adj' Isten magának is, urambátyám!

– Vajon látott-e errefelé egy embert elmenőben?

– Láttam biz' én!

– S aztán mi volt a hátán?

– Bizony két tömött zsák volt a hátán, mintha valami gabonaneműt cipelt volna...

– No, akkor pont ez lesz az én emberem!
Mennyi idő telt el vajon, amióta elhaladt?

– Hát jó darab idő, az szentigaz!

– Mit gondol, vajon beérem őt lóháton?

– Már hogyan érhetné be? Kegyelmed lóháton, ő maga pedig gyalogosan. Amíg a ló négyet lépeget a négy lábával, egyik után a második, második után a harmadik, harmadik után a negyedik, addig az ember gyorsan elszalad két lábon, egy, kettő, egy, kettő, egy, kettő, s magát egykettőre legyőzi a versenyben!

– Hát akkor vajon mitévő legyek?

– Mit csináljon, mit csináljon? Hát mit tehetne? Ha úgy gondolja, a lovát nálam hagyhatja, és maga is az ember után futhat két lábon, ahogyan ő iszkol. Talán úgy lenne esélye elcsípni őt.

– Nagyszerű ötlet! – mondja a férj, és a lovát Paregentannál hagyva, gyalog folytatja vándorútját.

Amint a férj kikerült a látótávolságból, Paregentan a zsák búzával, zsák rizzsel együtt nyeregbe pattant, sarkon fordult, s elvágatott ellenkező irányba.

Ment, mendegélt a férj hosszú időn át, szedte a lábát szorgalmasan – de látván, hogy hiába igyekszik, hiába szaporázza, csak nem ér az embere nyomába, visszafordult. Amikor visszaérkezett oda, ahol a lovát hagyta volt a vándorra bízva, hát annak is hűlt helyét találta.

Mit tehetett mást, hazament. A férj és a feleség otthon ismét egymásnak estek, éktelenül veszekedtek, a férfi a búza és a rizs miatt káromolta az asszonyt, az pedig az elveszett hátasló miatt az urát.

Tán még mind a mai napig marakodnak: az ember feszt ostobának nevezi nejét, a feleség pedig ugyanúgy oktondinak a férjurát – Paregentan pedig sunyít és röhög.

* Paregentan ('páregéntán'): a farsangi bőségnap, a nagyböjt előtti eszem-iszom, dínomdánom neve az örmény néphagyományban: szó szerint jó életet jelent.

Hovhannesz Tumanjan (1869–1923), örmény író meséjének alapja népköltészeti gyűjtés, az örmény tréfás népmese egyik változata.

VIDA KRISZTINA rajza

SZÁVA CSANÁD

A LEGSZEBB FEKETE KARÁCSONY

Túl sok éve nem volt fehér karácsony! – kiáltott Eugénia.

– Az előrejelzések szerint idén is fekete karácsonyunk lesz, de ki tudja – válaszolta nagyapa.

– Szeretném én előre jelezni magamnak a szentestét – válaszolta Eugénia.

– Ha fehér a karácsony, az idő hidegebb lesz. Amiért te nem rajongsz, Eugénia. A tavaly is megfáztál, amikor végre lehavazott.

– Igaz, hogy a meleget jobban szeretem, de attól is függ, mikor van hideg.

– Hideg, meleg, szél, napsütés, eső – melyiket szereted legjobban?

– Nehéz megmondani. Talán mégis a hideget. De csak karácsonykor. Hogy fehér karácsony legyen.

– És milyen színű díszek legyenek a karácsonyfán? Fehérek, pirosak, esetleg magenta színűek? – kérdezte nagyapa.

– Sokszínűek. Minden szín tetszik nekem.

– A fekete is egy szín – mondta nagyapa.

– A fekete nem egyszerűen egy szín, hanem egy igazán szép szín – mondta Eugénia.

Amint ezt kimondta, eleredt az eső. Zuhogott. Feketék lettek a háztetők, a kerítések, az utca. Az ég is fekete volt. Eugénia nem tudta eldönteni, ősz van-e, vagy tél. Hidegnek hideg van, de hó nincs, csak ez az eső.

Teltek a napok, az időjárás nem változott. Csak valami fura szél hozott pár havasesőcseppet egy sötét reggelen. Az ég fekete volt. Három napja esett, és már csak négy nap volt karácsonyig. Meg kellett gyújtani a harmadik gyertyát az adventi koszorún.

Ezen a sötét, borongós napon anya két hatalmas szatyorról érkezett meg délután. Az egyik tele volt almával, a másik zöldséggel. Eugénia megjegyezte, hogy ennyi finomsággal szépen fel lehet készülni a karácsonyra.

– Ezzel a két szatyorról, meg a sárga-vörös-szabarna ruhádban úgy nézel ki, mint egy ősz-anyóka – mondta Eugénia.

– Miért lennék ősz-anyóka, decemberben? – csodálkozott anya.

– Arra gondoltam, hogy a szatyrokról a betakarítás, a ruhádról pedig a falevelek jutnak eszembe.

– De hát december van – mondta anya.

– Nagyapa szerint még nincs igazi tél – mondta Eugénia.

– Ma van a csillagászati ősz utolsó napja, december huszonkettedike. Még mondhatjuk, hogy ősz van – mondta nagyapa.

– Szerintem is mondhatjuk – kiáltott Eugénia. – A fenyőerdő felé vivő ösvény is inkább fekete. Nem fehér, nem havas, mint télen.

– Persze, hogy fekete. Sáros – állapította meg anya.

– De attól még szép, ahogy a fenyőerdő is, azokkal a szép fákkal – tette hozzá nagyapa.

Teltek a napok. Aztán végre nekiláttak az ételek elkészítésének. A nagy szatyor zöldségből mindent felhasználtak. Kint nagy vihar tombolt, de a család nem igazán törődött ezzel. Nagyapa, apa és Eugénia hármásban készült a karácsonyra. Apa a karácsonyi sütemények nagy szakértője. De a nagy sütés-főzés kellős közepén hirtelen kialudt a nagy konyhai lámpa.

– Fekete karácsonyról beszéltünk. Hát lehet ennél feketébb? Itt ülünk a töksötétben! – mondta apa.

A sütő és az elektromos főzőlap is leállt. Akkorákat villámlott, hogy majd leszakadt az ég. Semmi sem működött, az összes gép kikapcsolt. Ültek a sötétben és beszélgettek. Így várták a karácsonyt. A citrom, a liszt, a többi étel illatával megtelt a konyha. Ültek a sötét, kellemes illattal teli helyiségben és beszélgettek. Kint zuhogott az eső, sötét volt, az utcai lámpák is kialudtak. Eugénia kinyitotta a nappali és a konyha közötti nagy, kétszárnyú ajtót. Mikor visszaült a helyére, egy villámlás annyira megvilágította a szobát, hogy egy pillanatig nappali világosság volt.

Ekkor pillantotta meg Eugénia a feldíszített karácsonyfát, rajta sok-sok fekete almával, alatta a sok ajándékkal. Eugénia elgondolkodott.

Az almák vörösek, csak a villám fényében látta őket feketének.

A sötétben csak a karácsonyfa körvonalai látszottak, a díszek rejtve maradtak, az ajándékok is láthatatlanok voltak. Nem törődtek már a sütés-főzéssel. Beszélgettek a sötétben egész szenteste, csak az adventi koszorú gyenge fénye világított.

Hirtelen nagy világosság támadt. Eugénia előtt, mint valami fekete almák, kis ajándékcsomagok hevertek. A felnőttek összenéztek, nem értették, mi történt. Nem értették, honnan kerültek oda a kis csomagok, pontosan annyi, ahányan ők voltak. Eugénia arcán huncut mosoly suhant át. Aztán ismét kialudtak a fények, az áram csak egy pillanatra tért vissza.

Eugénia arra gondolt, hogy bár az összes ajándékot szeretné majd látni, ha lesz villany, de most jobb itt ülni, és élvezni az illatokat. Beszélgetni a családtagokkal a sötétben. Nem érdekelte igazán, hogy vörösek vagy éppen feketék a díszek a fán. Mindenképp szépek, mert mindkét szín szép.

Kint sötét volt, alig látott valamit. Azt érezte, mintha a gyertya lángjához hasonló dolog lobbanna fel benne, talán a lelke mélyén. Nagyapa is mosolygott, az egész család jókedvű volt. Ez volt a legszebb fekete karácsony.

DEÁK KATALIN rajzai

KÓSZABÓRSA TANODÁJA – NYELVEK, KULTÚRÁK

MADAGASZKÁR

Manahoana! = Szia!

A világ negyedik legnagyobb szigetét a XIII. században Marco Polo velencei utazó a szomáliai partvidéknek hitte. Malagasz, ahogyan a helyiek nevezik Madagaszskárt, Afrika délkeleti partjainál 587 000 km² területen fekszik. A meleg, esős nyár novembertől márciusig tart. Keleten szavannás fennsík, nyugaton a középhegység, alább korallszirtek és széles síkság fogad. A 2876 méteres Maremokotro a legmagasabb pont. Mangoky, Onilahy, Ikopa a jelentős folyók. Az Alaotra a legnagyobb tó.

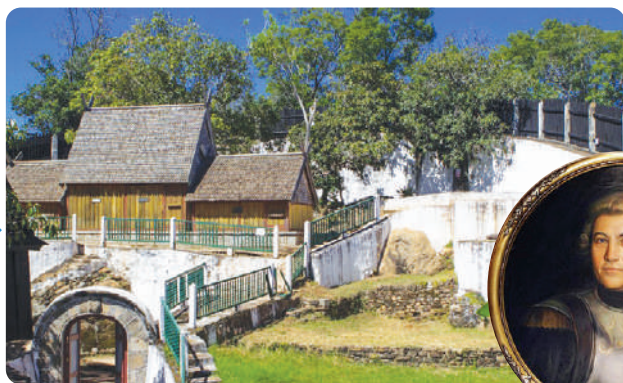

Trópusi lombhullató erdők, tüskés bozótosok, majomkenyérfaák tövében hűsülnek a makik, cibetmacskák, boakígyók, leguánok, folyami disznók. A kaméleonok külön forgatják szemüket, és rovarra vadászva kiöltik ragadós nyelvüket. Madagaszskáron nem él afrikai nagyvad, sem mérgeskígyó. A legnagyobb ragadozó a fossza, hossza 70-80 cm, súlya 5-9 kg. A madagaszskári víziló és az óriáslemúr kipusztult, mióta a szigetet az ember birtokba vette. A vadonélő és veszélyeztetett állatfajok védelmére nemzeti parko-

kat hoztak létre. A Tsingy de Bemahara a világörökség része, botanikusok kedvenc helye. 30 m magas majomkenyérfa, sok pálmafa-faj és többszáz fajta orchidea él itt. Az orchideák királynője a madagaszskári vanília.

Tsingy = éles mészkőtornyokból álló kőerdő

Madagaszskáron, a világ egyik legnagyobb kvarcitkristály lelőhelyén 20 m hosszú kristályokra bukkanhatunk. A keleti partvidéken a Sainte-Marie sziget kalózok törzshelye. Mesés lagúnák, búvárhelyek várnak, tengeri teknősök és bálnák éneke fogad. Nossi Bé a parfümsziget, fűszerek, cukornád illata csábít. A mangószezon lejárt, a licsié most kezdődik.

Ambohimanga Királydombja, a Merina Királyság egykori központja, államalapító hely. Királyi város, temető, királyi sírok és palota, rózsafa-erőd alkotják.

A sziget a merina uralkodók és a brit befolyás után 1960-ig francia gyarmat volt. Megbízottként 1774-ben gyarmatosította gróf Benyovszky Móric magyar-lengyel főnemes, kalandor, akit az egyik törzs vezérének választott, mert gyógyította, és más törzsekkel kötött békére vette rá őket.

Antananarivo a XIX. század végén lett főváros. Az őslakos merinák alapították, a helyiek Tanának rövidítik.

Antananarivo = ezek városa

Alacsony, színes házak, teraszos rizsföldek, a város fölé emelkedő királynői palota romjai hívogatnak. Bekukkintunk a Zoma piacra. A régi vasútállomáson étterem működik a peron mellett, mintha még járnának személyvonatok, pedig csak tehervonatok zörögnek tova. Afrikai, arab, indonéz és francia hatásoktól változatos itt a konyha. Az időseket és férfiakat előbb szolgálják ki. A madagaszkáriak jelszava, a *mora-mora* nyugalomra int. Bár soha senki nem siet, mégis minden megoldódik. A lakosok kedvesek, szeretettel fogadnak, mosolyognak és nem tolakodók.

Mora-mora = lassan-lassan

Főételünk *romazava*, marhaszelet zöldséggel és egy csésze *ro*, vagyis fűszeres saláta és rizs. Ingyenceknek zebu-hússal főzik. Finom a mogyoróból és rizslisztből készült *koba*, ananászcsokoládé, mindenhol árulják.

Franciául is boldogulnánk Madagaszkáron, de a hivatalos nyelv a *malgasz*, ami a maláj, maori, indonéz nyelvvel rokon. Az arab, francia és angol is befolyásolta. A Comore-szigeteken és Réunion szigetén is beszélnek.

A malgasz ábécé 21 betűből áll. A *c*, *q*, *u*, *w* és *x* betűk csak idegen szavakban fordulnak elő. A *h* gyakran néma. Az *o*-t *u*-nak, az *y*-t *i*-nek ejtik, szóvégen használják. A szó eleji *mp*-t, *nt*-t *p*-nek és *t*-nek ejtik. Leggyakoribb vezetéknev a Rakotomalala.

Mamaky boky ny mpianatra = Könyvet olvas a diák.
Tompoko = te (jelentése: parancsolónőm, úrnőm)
Veloma! (veh-loom-ah) = Viszontlátásra!
Misaotra = Köszönöm
Eny (eh-nee) = Igen/Tsia (tsee-ah) = Nem
Anaovy kafe azafady = Egy kávét kérek.
mazaha = külföldi/idegen

Afrikai, arab és indiai törzsek, csoportok élnek itt. Az ősök szellemeit tisztelik, ezért tilos sírra mutatni. A hét bizonyos napjain dolgozni sem szabad. Zenéjük, táncuk változatos. A *salegy* és *ahiragasy* zene népszerű. Növényi rostból táskát fonnak, kézzel hímeznek, merített papírból viráglenyomatosszerű füzetet, zebuszarvból tárgyakat készítenek. Konzervdobozból, festékesdobozból kulcstartót, hűtőmágnest, kisautót készítenek. Népmeséiket olvassuk, Kitka Bencével barangolunk Madagaszkáron, megtanuljuk könyv nélkül Szabó T. Anna *Kerge ábécéjének* zebus versét. Meghallgathatjuk a világ legkritkább emlősei, az indri makik énekét, majd megnézzük a *Madagaszkár* filmsorozatot, főként *A Madagaszkár-pingvinek* és a *Karácsonyi küldetés* című részt!

Melyik az a bogár, ami kotrógéphez hasonlít, és 18 éve fedezték fel Madagaszkáron?

Összeállította: BERKI TÍMEA

ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÜNK

AZ UGRON CSALÁD KASTÉLYAI

Az Ugronok ősi fészke Ábránfalva, melyért sokat áldoztak, például az udvarhelyszéki vicekapitány és királybíró Pál a XVII. században. Mára e falu kihalt, de neve e család előneveként is tovább él.

Homoródszentmártoni kúriájuk ma lakatlan. A XVIII. században a homoródszentmártoni unitárius Bíró családé. Mária lányuk Ugron Ferenc kapitány felesége lesz. Unokájuk, Ugron Pál Siménfalvi Krisztinával házasodik, és pompás lakhelyet építtet, tömör kőkaput állíttat. A homlokzatot monogrammal, címerrel díszíti. Fedett tornácos lépcső visz az egykori szobákba és a szalonba. A festett mennyezet, a színes gerendák, egy régi csempekályha ma is látható. Alattunk boltíves pincerendszer húzódik. Az ablakok, ajtók fölött növény- és virágmintás díszeket csodálunk és a tágas gyümölcsöskerten át távoznak.

Az ablakok, ajtók fölött növény- és virágmintás díszeket csodálunk és a tágas gyümölcsöskerten át távoznak.

A fiatfalvi birtokot megvásárolja az Ugron család. Geréb György XVI. századi udvarházát Geréb András, a hely egyetlen nemese várrá alakítja. Mivel nincs utódja, halála után minden a kincstáré lesz. Később mások is birtokolják, pereskednek érte. Hidvégi Nemes János itt tartja lakodalmát Huszár Borbálával 1676 februárjában. Örökösük, a Nemesek, Bethlenek, Wesselényiek, Halerek felosztják a birtokot. Mikó Istvánné Wesselényi Orsolya kapja a fiatfalvi részt. 1817-ben Mikó Miklós barokk stílusúvá alakítja a kastélyt, majd eladja Zakariás Antal bányavállalkozónak.

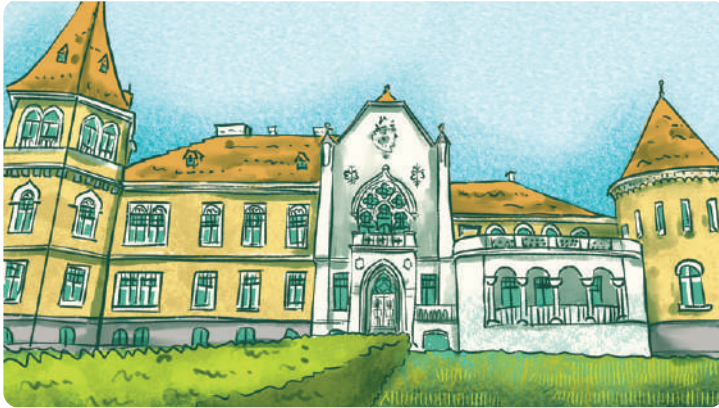

▲▲▲
Fiatfalva

Tőle veszi meg ábránfalvi Ugron János és lozsádi báró Györffy Ágnes. Fiuk, Zoltán mintagazdaságot vezet, ménessel, aranyérmes zöldségekkel. 1896-ban esküvőjét Nagy Margittal nem a kastélyban tartja, mert azt épp felújítatja. 1949-ben az állam elveszi tőlük és gazdasági irodákat nyit benne. Utána évekig lakatlan a kastély. Ma ismét a családé, restaurált kápolna és pince, megújult báltermek, szállodai szobák várják az idelátogatókat.

Székelyudvarhely szejkefürdői kijáratánál balra, a dombtetőn, a fák között rejtőzik az Ugron család 1890-ben épült kriptája. ▶▶

▶▶ Mezőzáh

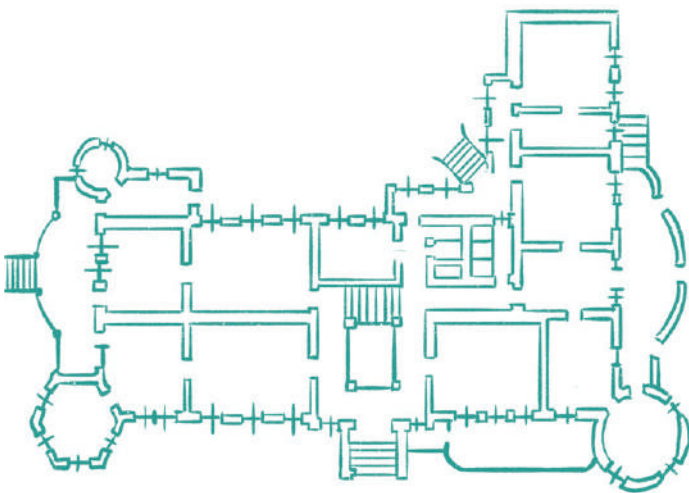

Az Ugronok ábránfalvi előnevük mellé megszerzik a mezőzáhit, miután Ugron István elveszi báró Bánffy Annát, aki a mezőzáhi birtokot kapja hozományba a XVIII. század második felében. Egy későbbi Ugron István, aki nagykövet és Lengyelországban él, 1908-ban onnan indítja el az új, elegáns kastély építését. Amikor elkészül, 1918-ban hazatelepedik, de nem házasodik meg. A legenda szerint szerelme, az orosz cárkisasszony aranypénzzel kirakott utat kért a kastélyig.

A fő homlokzatra csúcsíves portikusz, kis erkély és családi címerek kerül. Az épület minden sarkát más-más torony díszíti. Főlépcsőházában a szép, tágas halltól balra a földszinten keleti terem, szalon, hatszögletű toronyszalon, ebédlő, jobbra pedig a dohányzó és dolgozószobák találhatók. A rövidszárnyban reggelizőszoba és hálószobák, az emeleten vendégszobák sorakoznak. Ezeket reneszánsz, barokk, biedermeier és empire stílusú bútorok, az Ugron István által gyűjtött fegyverek, keleti szőnyegek, porcelántárgyak, szerb, lengyel, orosz művészek festményei díszítették, mely kincsek idővel szétszóródtak.

▶▶ A mezőzáhi kastély L alakú alaprajza

◆◆◆◆◆
**Az Ugronok primorok.
Mit jelent ez a cím?**

**Összeállította: BERKI TÍMEA
Illusztráció: STARMÜLLER BORÓKA**

A szocializmus idején államosított kastélyban gabonagyűjtő központ, iskola, leányárvaház működik. 2017-től a Maros Megyei Múzeumé. Mezőzáhnak természeti kincsét sikerült megőriznie: tavasszal nyílik, és hét napig pompázik a híres sztyeppei bazsarózsa.

A JÓSZÍVŰ KIRÁLYFI

Magyar legendamese Bajzáth Mária gyűjtéséből

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy királyfi. Elszekerezett a szegény ember háza előtt. Bámult, amikor meglátta a sok gyermeket, és látta, hogy olyan rongyosak, mint a koldusok. Rögtön megkérdezte:

– Kié ez a sok gyermek, te szegény ember?

– Mind az enyém – felelte a szegény ember.

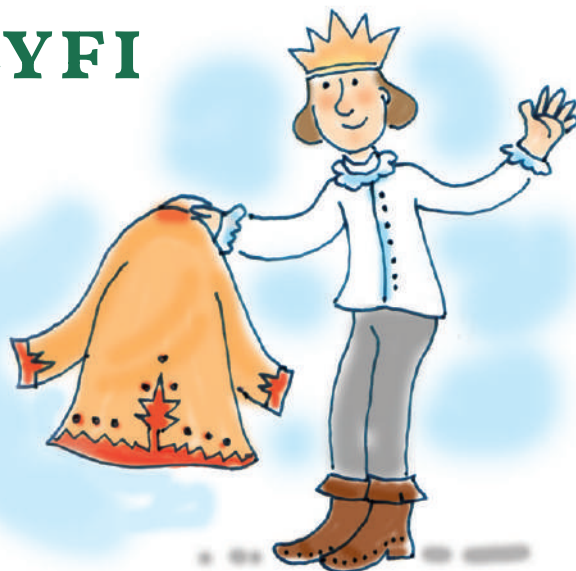
Azt mondta erre a királyfi:

– Hallod-e, te szegény ember, adok neked pénzt, öltöztess fel a gyermekeket!

Csakugyan kapott a szegény ember egy zacskó pénzt. Azzal mindjárt elment, megvette a sok ruhát. Először felöltöztette a legnagyobbikat, aztán a másodikat, aztán a következőt, és úgy haladt lefelé. Mindenki kapott valamit, de a legkisebbeknek már nem jutott semmi. Pár nap múlva megint arra járt a királyfi, hát a legkisebbik gyermek éppen akkor fordult ki a kapun. Nézi a királyfi, látja ám, hogy erősen rongyos.

Előhívhatja a szegény embert. Azt kérdezi:

– Szegény ember, nem vettél ruhát a gyerekeknek?

– Vettem én – azt mondja –, de a legkisebbeknek már nem jutott semmi.

– Jól van – szolt a királyfi –, itt van ez a zacskó pénz, ez most már elég lesz.

A szegény ember megint elvette a pénzt, el is vásárolta az egészet. Amikor hazakerült, összehívta a gyermekeket, hogy felöltöztesse őket. Most a legkisebbikkel kezdte az öltöztetést, és így haladt felfelé. Öltözködtek, de a legnagyobbik fiú gúnya nélkül maradt: nem volt elég a vásárolt ruha. Egy hónap múlva jött a királyfi harmadszor is, és látja ám, hogy a legnagyobb fiú szinte rongyokban van.

– Ej, te szegény ember, hát mit csináltál azal a pénzzel? – kérdezte mindjárt a királyfi.

– Ruhákat vettem, de most a legkisebbiken kezdtem az öltöztetést, és csak ennyire futotta. A legnagyobbknak már nem jutott.

Gondolkozott a királyfi, mit lehetne tenni. Egyszer csak magához intette a legnagyobbik gyermeket.

– Állj mellém, hadd lássam, mekkora vagy! Ott szépen egymás mellé álltak.

– Te mindjárt akkora leszel, mint én, a ruhám már éppen rád illene – mondta a királyfi.

Mindjárt nekifogott és levetette a ruháját. Szépen odaadta a fiúnak, vegye magára.

Így a szegény ember minden gyermeke fel volt öltöztetve. Urasan, jó ruhába valamennyi.

Ha a királyfi le nem vetkezett volna, az én mesém is tovább tartott volna, de a jószívű királyfi levetkezett és a mesém bevégeztetett.

GYERE, GYEREKEM!

– Miért ilyen hosszú az advent, *tan-apó*? Nincs türelmünk négy héten át várni Karácsonyra – zsémbelték körül a jó öreg mesemondóapót ünnephez kötődő szavaink: fenyő, ajándék, angyalhaj, csillagszóró.

– Soknak tűnik a négy hét?! A pillangó egy kerek évig várakozik tojás, lárva, báb alakban, hogy kibonthassa pompás szárnyát. Az édesanya kilenc hónapon át várja, hogy karjába vehesse gyermekét. Csak annak hosszú az advent, aki nem készülődik, aki csupán az ajándék- és ételhegyek miatt várja az Ünnepet. Aki viszont tudja, hogy Karácsonykor Istenfiú érkezik hajlékába, az nemcsak házát, hanem lelkét is tisztára fényesíti, ünneplőbe öltözteti munkával, áldozattal, lemondással, imával.

– És velem – hengegett *ajándék*.

– Fontos része vagy a Karácsonynak, de nem a főszereplője – csóválta a fejét *tan-apó*. – Mint gyökered, az *ajánl* ige és rokonaid, az *ajánlás*, *ajánlat*, *ajánlatos*, *ajánlkozik* szavak is elárulják, az *ajándékot* önként, kedvességből *ajánljuk fel* azért, hogy örömet szerezzünk vele. Nem te vagy a hibás azért, hogy manapság az emberek *ajándéközönnel*, lakmározással próbálják betölteni az űrt, ami az elveszített hit, hagyományok és közösség helyén tátong. Hajdan a Kisjézus születésének híre volt az *ajándék*, s hogy ennek min-

denki örvendhessen, a tehetősebbek élelmet, meleg ruhát, tüzelőt ajándékoztak a szegényeknek, a felnőttek almát, diót, kalácsot a gyerekeknek.

– Minden *gyermek ajándék* – mosolygott rájuk égi édesanyánk, Mária. Hangja maga volt a jóság, a biztatás. Égkék köpenye alatt oltalomra lelt nemcsak a születendő isteni Kisded, hanem minden valaha volt édesanya és gyermek.

– Tudták ezt őseink, amikor *Ajándok*nak keresztelték fiukat – ragyogott fel *tan-apó* szeme. – Kár, hogy ma már eltűnőben van ez a régi férfinév.

Mária mosolygott, és mesélt:

– A gyermeket hívni kell, amikor földre készülő lelke anyát, apát választ, amikor első lépéseit teszi, vagy elkóricál: *Gyere, gyeregem!*

Tan-apó most már ujjongott:

– A magyar *gyerek* szóba épp ez a *hívás* van belesomagolva és a vele rokon tövű *gyarapodás* is: *gyere, gyerek, gyarapodj*, növekedj! A szavaknak varázserejük van: a *terhes* édesanya cipel, fél és szenved, a *gyermeket váró, hívó, az áldott állapotban lévő* kilenc hónapig tartó, boldog adventben várakozik, készül türelmesen, hogy végül megkapja élete legnagyobb ajándékát.

Üdvöz légy, kis Jézuska, üdvöz légy, ó, kis-baba!

SZÓLJ, SZÁM!

1. A felsorolt szavak mindenike ajándékot jelent: **adomány, ajándéktárgy, szuvenír, meglepetés, emléktárgy, donáció**. Húzzátok alá a két idegen szót. Írjátok melléjük azt a magyar szót a sorból, amelyik hajszálra ugyanazt jelenti, mint az idegen.

2. Mit jelentenek a közmondások? Rajzoljatok kacagó arcot melléjük, ha egyetértetek, és szomorút, ha nem.

Ajándék lónak ne nézd a fogát.

Rossz bíró, ki ajándékra néz.

Ajándékkal mindent meg lehet szerezni.

A hit Isten ajándéka.

**A megfejtéseket honlapunkon közöljük:
www.napsugar.ro/category/megfejtések**

**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOROLUNK KI!**

E havi díjazottaink: a kolozsvári Báthory István Líceum III. D osztálya, a marossárpataki és a sóváradai harmadikosok.

◆ ILYEN A SPORT CÉLOZZ, DOBJ, GURÍTS!

MÜLLER KATI rovata

Ha tél, akkor siklunk! De mi van, ha nincs hó, se jég? Vagy ha inkább bent sportolnánk? Mit szóltok egy kis tekéhez, esetleg darts-hoz?

A szinte 3 kilós golyót egy közel 30 méter hosszú pályán kell végiggurítani úgy, hogy a pálya végében álló kilenc bábut feldöntse. Ez a tekesport, a kugli (*a golyót jelentő német Kugel szóból ered*) és az Észak-Amerikában kialakult bowling alapja. A megnevezések mögött más-más pálya- és golyóméreteket, eltérő szabályokat, pontszámolást, gurítási technikát rejlik. A bowling-golyóba például három lyukat fúrtak az ujjaknak.

A kugli üdülők, kocsmák melletti játékként indult. A törzsvendégek kedvéért befedték a pályákat, így télen is játszhattak. Ahol nem volt hely tekepálya építésére, ott kialakult a lengőteke: a kilenc bábut kötélről lógó golyóval kell ledönteni. Sári a jó tekész erényeit gyakorolja: összpontosítás, célzás, összehangolt mozgás.

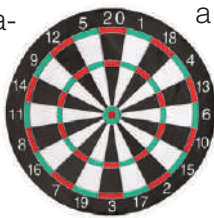
Egy 7000 éves egyiptomi piramis romjai közt a tekéhez hasonló játék maradványaira bukkantak. Az ókori görögök is ismertek hasonló játékot, náluk dobni is lehetett a golyót.

A XX. század eleje óta versenysportként is űzhető a teke, az ideai világ-bajnokságot Magyarország rendezte.

A HÓNAP KÉRDÉSE

Mit neveztek tekének a középkori Magyarországon?

Szintén játékból alakult sporttá a darts. A *dart* szó angol eredetű, nyilat, dárdat, fullánkot jelent.

Mulatókban játsszák a világ minden részén, 2001-ben nyilvánították hivatalosan sporttá. A legenda szerint a játékot egy íjász találta ki, aki a téli hidegben bent szeretett volna gyakorolni. Rövidített szárú nyílvegyével a falra akasztott farönkszeletet próbálta eltalálni.

Ma már nem feltétlenül a tábla közepe a cél, hanem a körök pontértékei alapján minél több előre meghatározott pontot szerezni. A játék célja a versenyszabályzatban meghatározott számú játszmát nyerni, ezt leg-nek hívják. Egy leg 501 ponttól indul, a dobott értéket kivonják a játékos maradék pontszámából. Aki először éri el a 0 pontot úgy, hogy az utolsó dobás dupla szektort talál, megnyerte a leg-et. A játék stratégiai elemeket is tartalmaz, hiszen a játékosnak ügyesen kell eldöntenie, melyik szegmensbe dobjon, hogy a lehető legtöbb pontot szerezzék.

A játékosok felváltva dobhatnak körönként 3-3 nyilat. Gyuri már tudja, hogy a jó játékosnak kezűgyességre, koncentrációs és fejszámoló képességre, taktikai érzékre, és rengeteg gyakorlásra van szüksége.

A darts világbajnokságot 2008 óta Londonban tartják.

HARMADIKOSOK, FIGYELEM!

Sportoljatok a Napsugárral! Nevezetek be a Napsugár Öttusa Bajnokságra! A nevezés feltétele: a sportrovat kérdéseire beküldött legalább 3 válasz. A válaszokat a naps.sziv@napsugar.ro címre várjuk, de postázhatjátok, vagy odaadhatjátok terjesztőinknek is 2026. január 31-ig.

MASZAT MŰVÉSZ MŰHELYÉBEN FELUGRÓ ÜDVÖZLŐLAP

MASZAT MŰVÉSZ FELHÍVÁSA

Karácsonyra készítenek térbeli üdvözlőlapot!

Tervezzetek rá betlehemi jelenetet, téli tájat, Mikulásjárást, hócsatát, bármit, ami az ünnephez kapcsolódik. Hajtsátok félbe az A4-es kartont. A hajtásnál vágjatok be több helyen, a karton oldalával párhuzamosan, 5-6 cm hosszán. Amikor szétnyitjátok, toljátok be a két lap közé a bevágott csíkokat úgy, hogy kiemelkedjenek. Ezekre a fülekre ragasszátok a karácsonyi kép külön papíron előre megrajzolt, kivágott elemeit. Ezek akkorák legyenek, hogy az összecusokott üdvözlőlappból ne lógjanak ki.

Küldjétek el a lap fényképét nekünk, a lapot pedig ajándékozzátok el!

Blága Anikó osztályában, Csíkszeredában készült térbeli képeslapok.

Válogatás az eddig beküldött munkákból: 1. Sándor Éva-Emília tanítványa, Gyergyószentmiklós; 2. Laczkó Kinga tanítványa, Csíkszereda; 3. Fülöp Panna osztálya, Maroskeresztúr; 4. Kovács Andrea osztálya, Szatmárnémeti; 5. Bíró Lilla-Katalin tanítványa, Szászrégen; 6. Fejér Ágota osztálya, Zabola; 7. Lőrincz-Bíró Anna, Zetelaka.

Összeállította: BAK SÁRA

▲▲▲▲▲
**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOR SOLUNK KI!**

NYERTESEINK:
a zabolai IV. B osztály;
a szatmárnémeti Rákóczi
Ferenc Iskola III. C osztálya.

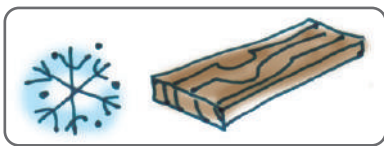
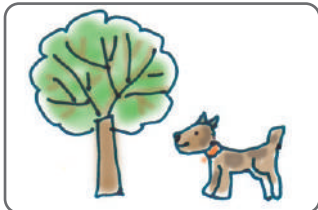
TALÁLD KI!

MÜLLER KATI rovata

A megfejtéseket a 26. oldalon találod.

1 Mit jelentenek a mellékelt szavak? Jelöld meg a helyes válaszhoz tartozó betűket, majd olvasd sorba őket – karácsonykor gyakran ez mutatja az utat.

2 Egy régi és egy új sporteszközt rajzoltunk le, illetve csomagoltunk képrejtvénybe. Mi a nevük?

3 Melyik szólást rajzoltuk le? Mit jelent? **hideg.**

Pilinkél

CS – szállingózik (a hó)

SZ – sírdogál

Jászol

Ő – összeszidja

I – állatok etetésére szolgáló vályú

Ködmön

K – ködös idő

L – régi, meleg kabát

Parázs

Á – rovarfajta

L – izzó tűzmaradék

Pólya

A – régen ebbe bugyolálták az újszülötteket

T – vándormadár

Mákos guba

É – régi ruhafajta

G – régen hagyományos karácsonyi étel

NEVESS VELEM!

– Peti – mondja a tanító néni nyelvtanórán –, ragozd az ajándékozni igét.
– Én ajándékozom, te ajándékozol...

– Helyes. Milyen időben van ez?

– Hát... Úgy karácsony táján.

◆
– Nagypapa, amikor kicsi voltál, ti is verekedtetek az iskolában?

– Bizony, előfordult.

– És nem húzták meg a szakálladat?

◆
– Apaaa, játszunk fekete-fehér, igen-nemet?

– Ilyen későn?

– Igeeen.

– Vesztettél. Gyerünk aludni!

◆
Peti bemegy a könyvtárba és jó hangosan mondja:

– Kérek egy pizzát!

A könyvtáros döbbenetesen néz rá:

– De kisfiam, ez egy könyvtár!

Peti suttogóra fogja:

– Bocsánat... Kérek szépen egy pizzát!

◆
Medvemama korholja a fiát:

– Késtél, és még be sem mutatkoztál a vendégeknek!

Mire a medvegyerek:

– Bocs.

REJTVÉNY- PÁLYÁZAT

A karácsonyi vers három szakaszát itt olvashatod, címét, szerzőjének nevét pedig a rejtvény megfejtéséből tudhatod meg.

Szárnysuhogás az ablakon túl – vigyázz! Kinézni nem szabad!
Künn az angyalhad térül-fordul, egy pillanatra látszanak.

A karácsonyfát hozzák – hallod? – egy koppanás, és leteszik.
Fényben úszik az üvegajtód, s megint suhogás. Mi ez itt?

Zöld angyaltoll: egy kis fenyőág, karácsonyszagú és meleg.
„Gyűjtsd meg a legutolsó gyertyát!”
Ez az angyali üzenet.

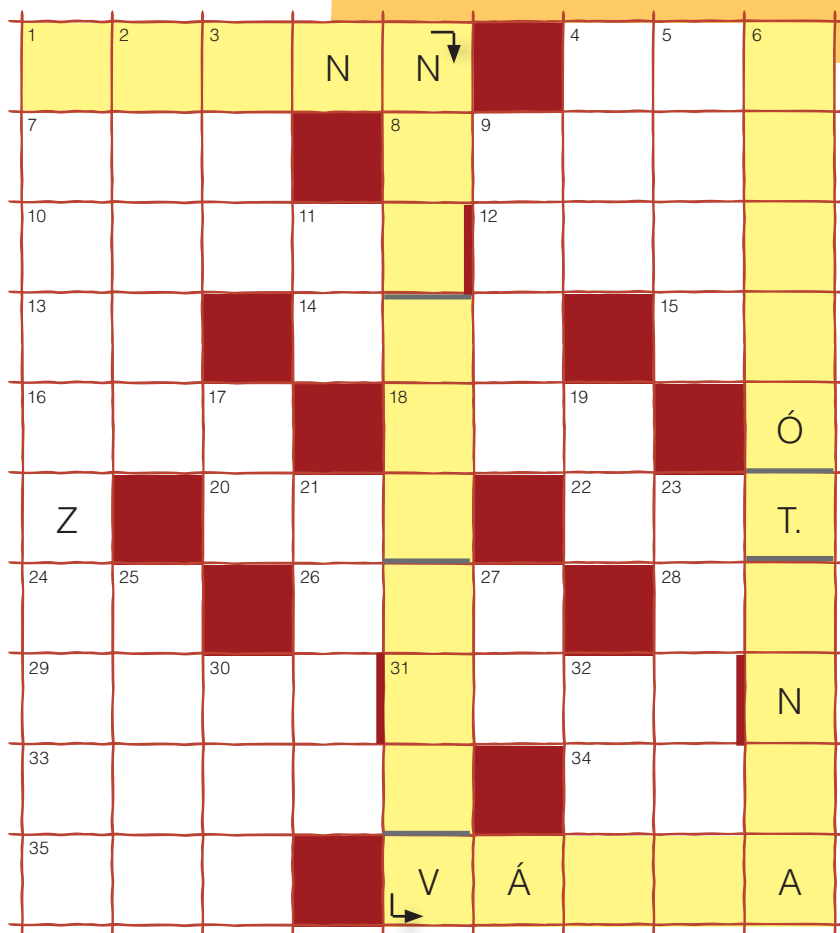
VÍZSZINTES

1. A vers címe

4. Vadász rejtekhelye
7. Laska mássalhangzói
8. Ház tető alatti része
10. Nemrég
12. Hivatalos irat
13. Magvég!
14. Ének, nóta
15. Kutya
16. A madarak királya
18. Román fal
20. Angol eredetű rendben, értem
22. Nem itt
24. Üregi Réka monogramja
26. Tesz
28. Pára!
29. Ravasz állat
31. Szükséges, muszáj
33. Alapfokú iskola, 1-4. osztály
34. Ilyen könyvből tanulnak a diákok
35. Italmaradék!

FÜGGŐLEGES

1. Kerek gyümölcs begyűjtése
2. Becézett Zsigmond
3. Eleinte üknagyapa!
4. Telekvég!
5. Napszak
6. A vers szerzője
9. Autóverseny
11. Juttat
17. Sovány Ottó monogramja
19. A közepén adom!
21. Krampusz lesz belőle!
23. A föld termő rétege
25. Személyéről
27. Kicsinyítőképző
30. Reggel kiugrik az ágyból
32. Letér mássalhangzói

VAJNÁR ILONA rejtvénye, TOMOS TÜNDE rajza

E havi díjazottak: Toth Zsanette Evelin, Bonyha; Szabó Cintia-Maja, Szilágycseh; Dumitru David, Arad; a nagyváradai Szacsvey Imre Iskola IV. SbS C osztálya; a makfalvi negyedikesek.

HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOROLUNK KI!

KÓSZABÓCSZA

postát bont

Az erdőszentgyörgyi negyedikesek, **Barabás Katalin** tanítványai már októberben felkészültek a télre, és elkészítették a madáretetőket.

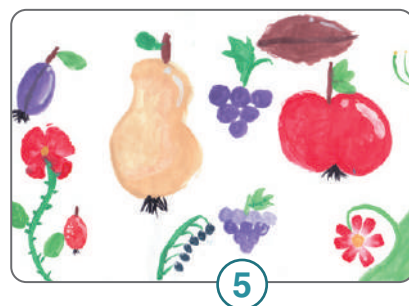
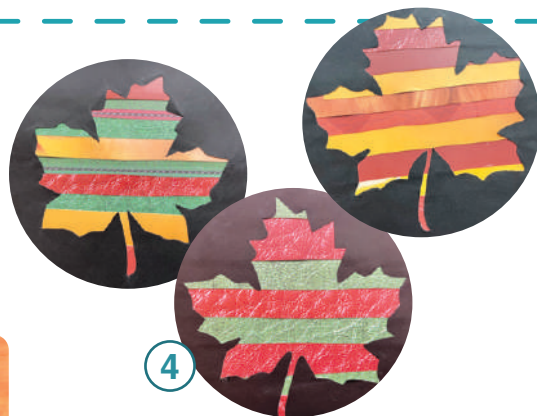

A **nagyvárad**i Szacsvay Imre Iskola III. SbS D osztálya a felújított könyvtárban ünnepelte az olvasás világnapját. A gyerekek nagyon szeretnek olvasni, és rajzban is megörökítették e nap élményeit.

Mihoc-Géci Annamária és **Sipos Ilona** tanító nénik

Ezek a kézimunkák még az ősz idézük:

Zsigmond Erika, Marosvásárhely (1); **Szilágyi Tilda** negyedikesei a **zilahi S. Bărnățiu Iskolából** (2); a **székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium** harmadikosai, **Székely Emőke-Katalin** tanítványai (3), illetve **László Mária** osztálya (4), **Kovács Eszter**, Nyárádszentimre (5).

KOLOZSVÁR

A **Találd ki!** feladatok megfejtései

1. Csillag; 2. Fakutya, hódeszka; 3. Farkasordító (nagyon) hideg.

A melléklet feladatainak megfejtései:

1. Aranydió; 3. A 2-es
4. ... ezek a tünetek elég gyakoriak...

2.

Vágjátok ki, és ragasszátok az osztály gyűjtőlapjára a bélyeget.

NAPSUGÁR-SZIVÁRVÁNY KÉPTÁR

Képzőművész munkatársaink képeslapjaiból az induló tanévben is küldünk azoknak az olvasóinknak, akik rendszeresen írnak, rajzolnak nekünk.

Gyűjtsd te is!

Itt van már a tél,
hideg ez a szél.
Minden gyerek fázik,
meleg ruhába mászik.

Bundás csizma, nagykabát,
nehéz benne a mozgás.
Sapka, sál és kesztyű kell,
anya enélkül nem enged el.

Kint már hull a hó,
készül is a hógolyó.
Ha több is hull belőle,
megyünk szánkózni a hegyre!
Szabó Regina,
Hadadnásd

Bodi Jázmina,
Hármasfalu

Hull a levél és károg a csóka,
minden állat a kuckóba bújva.
Befagy a tó és jön a dér,
jön a hideg, deres éj.

Újra eljött a tél,
megnyílt a kori-tér!
Mikor kezdődik karácsony,
porcukor van a kalácson.
Boldog emberek a fényben
korcsolyáznak minden télen.

Az ablakokon kilátszik
a karácsonyi öröm,
és szeretet játszik
mindenki arcán.
Telistele a karácsonyfa
díszekkel és ajándékkal!

Csizmadi Csilla
negyedikes tanítványainak
munkái a **maros-
vásárhelyi Művészeti**
Főgimnáziumból

Forró Farkas Mirra,
Sepsiszentgyörgy

Zajzon Zsolna,
Kovácszna

Van egy gyűjteményem, ami már mini múzeumnak mondható. Sok minden van benne: kőületek (megkövesedett csigák, ősrákok, tengeri sünök, dinoszaurusz csontok), ásványok, arany, zafír és rubin ércdarabkák, madártollak. Ágota a testvérem, egyben a segédem is. Együtt keressük az ásványokat és kőületeket. Mindig próbáljuk bővíteni a múzeumunkat, mi magunk keressük bárhol járunk, vagy esetleg vásároljuk őket.

Vass Hunor, Marosvásárhely, G. Coșbuc Iskola, IV. D osztály

ALMA MATER
JÁNOS ZSIGMOND
UNITÁRIUS KOLLÉGIUM
KOLOZSVÁR

Az unitárius kollégium 460 éve nyílt meg a kolozsvári Óvárban. XVIII. századi új épületük ma a neves unitárius tudósról elnevezett Brassai Sámuel Elméleti Líceum otthona. A mai kollégiumot az egykori diák, Pákey Lajos tervezte. 125 éve nyílt meg, 2003 óta viseli János Zsigmond erdélyi fejedelem nevét. Fizika és természettudományi gyűjteményének felújításával ünnepelték 2025-ben a kollégium 30 éves újraindítását. Az épületben működik az Unitárius Egyház Központi Hivatala is.

A hit Isten ajándéka, mely hallásból van, és a hallás Isten ígéje által. A hit szabadság nélkül csak bilincs, a lélek bilincse... A szabadság nélküli, bilincsbe vert lélek csak pince-világosságban sínylődő színtelen virág. *(Dávid Ferenc)*

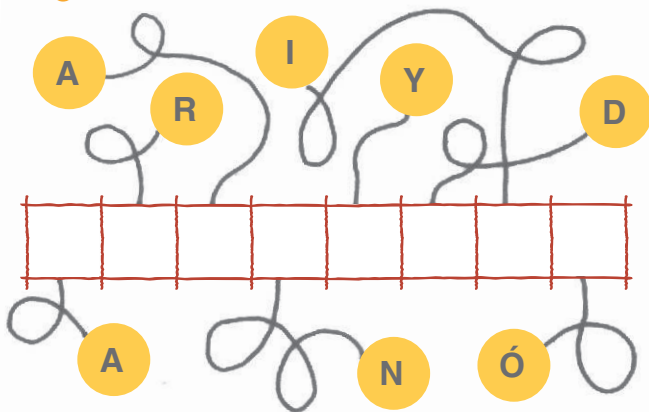

TÖRD A FEJED, NEVESS VELEM!

A megfejtéseket a 26. oldalon talárod.

1 Vezesd a helyükre a betűket, és olvasd össze őket – szép karácsonyfadísz.

2 A rajzok sorrendje soronként más és más. A lehetséges hat elrendezés közül ötöt itt találsz, a hiányzót rajzold meg te magad.

3 Melyik a hóember pontos árnyéka?

A karácsonyi kolbásznak csak húst helye maradt. Vajon hova tűnhetett?

4

Mit mond a fenyődoktor?
A skandi megfejtéséből megtudod.

Ó, igen,
.....
ilyenkor, decemberben.

	Kányádi Sándor apró meséje	M	Különc Írók Játsszóttere, rövidítve	
	Számlát letiltó			
1.	E			A
Álmos ember teszi	2.			
... teljében vannak, erősnek érzik magukat				
Kacat			Zorro	N
Lőni készül				
C			Alá	T
			Nagyon szeretnék	
...cső alá vesz, alaposan megvizsgál			Atkafej!	
			Nulla	
Gramm jele	Versenylovas	ZS		Számtani műveletet végez
	...-Murr Kandúr			
Hagymavég!			Középen karol!	
			Végül lopna!	
Majdnem mai!		Nyomó szerkezet		
		Orbán István		
Zeusz apja a görög mitológiában (KRONOSZ)				
	O			Múlt idő jele

ÚJRAMAGYARÁZÓ SZÓTÁR

- Lemezlovas: Diszkópásztor
- Agg sarkvidéki: Őszkimó
- Attila: Hunfoglaló
- Cukrászmester: Habvezér
- Képmutató vasutas: Szemaforogató
- Lóápolószer: Kancafice
- Méregpohár: Keserleg
- Tömör megfogalmazás: Mondanivelő
- Tűzhely: Parázsfészek

VAJNÁR ILONA rejtvénye

5

Adj mattot egy lépésben világossal!

Sakkfeladványokkal kéthavonta, rejtvény mellékletünkben jelentkezünk. A megfejtés beküldőit év végén megjutalmazzuk.

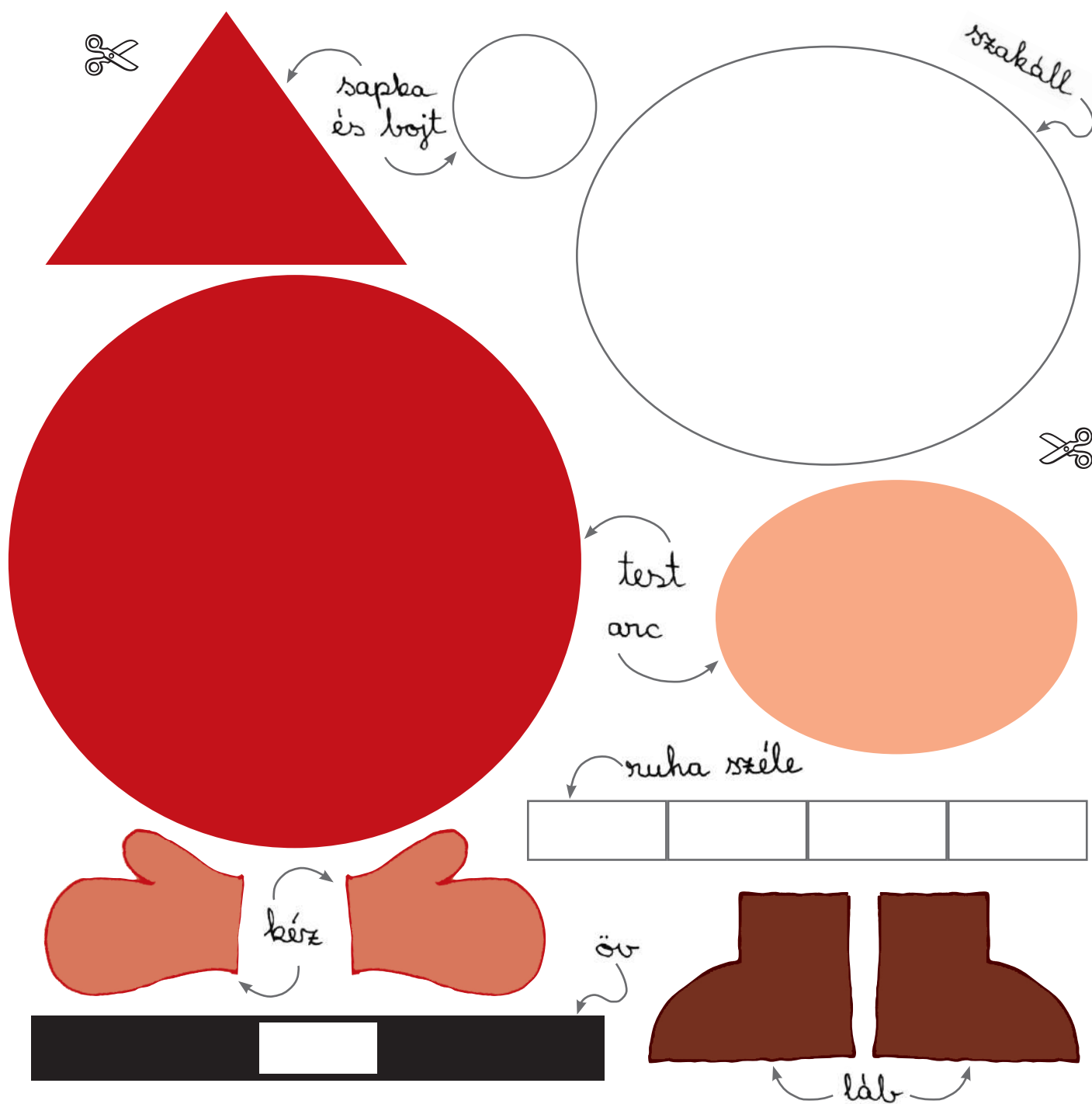
A feladványt a nagyváradi Szacs vay Imre Iskola tanítónői: **Alföldy Andrea**, **Búzási Noémi**, **Szilágyi Mária** és **Tunyogi Katalin** küldik.

	a	b	c	d	e	f	g	h	
8									8
7									7
6									6
5									5
4									4
3									3
2									2
1									1
	a	b	c	d	e	f	g	h	

SZESZÉLYES MIKULÁS

Vágd ki a formákat, alkoss belőlük Mikulást. Rajzolj neki arcot. Minél többféle arckifejezésű, testtartású Mikulás készül, annál viccesebb lesz az osztály Mikulás-csapata.

Kedves !

Írj te is hasonló rajzos levelet az angyalnak!

A mi -ban mindenki nagyon jó volt. Kérlek, senkiről se feledkezz meg, a -ról sem. Nem is -om ide, hogy ki milyen -ot -re, Te ígyis jobban tudod. Már csak -öt kell -mi, nagyon -lak, (én)